

Aktívny volič v samospráve

Ing. Eva Chmelová
riaditeľka odboru volieb, referenda a politických strán
Ministerstvo vnútra SR

Mail.: eva.chmelova@mvsr.vs.sk

Slobodné voľby – základ demokracie

Všeobecné, rovné a priame volebné právo vykonávané tajným hlasovaním
Čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky

Základná funkcia volieb

- Legitimovať verejné orgány
- Dať mandát voleným orgánom konať v mene a v záujme voličov
- Prostriedok na kontrolu verejnej moci

Vo voľbách do orgánov územnej samosprávy sa najviac prejavujú skutočné a konkrétne záujmy voličov, vytvára sa priestor pre začlenenie menších a skupín občanov na okraji spoločnosti do verejného života a tiež priestor pre miestne resp. regionálne politické strany a ich rozvoj. Voliči odovzdávajú mandát voleným orgánom svojim hlasom vo voľbách a mierou svojej účasti.

Volebná účasť v SR od roku 1990

Rok	Voľby do orgánov samosprávy obcí	Voľby do VÚC I.kolo	Voľby do VÚC II.kolo	Voľby do NRSR	Voľba prezidenta SR I.kolo	Voľba prezidenta SR II.kolo	Voľby do EP
1990	64,75			95,39			
1992				84,2			
1994	52,42			75,65			
1998	53,95			84,24			
1999					73,89	75,45	
2001		26,02	22,61				
2002	49,51			70,06			
2004					47,94	43,5	19,96
2005		18,02	11,07				
2006	47,65			54,67			
2009		22,9	18,39		43,63	51,67	19,64
2010	49,69			58,83			
2012				59,11			
2013		20,11	17,29				
2014					43,4	50,48	

Regionálne voľby - účasť voličov

	Slovensko	Česká republika	Holandsko	Francúzsko	
2013	20,11				
2012		36,89			
2011			55,97		
2010				46,33	
2009	22,9				
2008		40,3			
2007			46,4		
2006					
2005	18,02				
2004		29,62		60,84	
2003			47,62		
2001	26,02				
2000		33,64			
1999			45,64		
1998				57,97	

Dôvody na vykonanie nových volieb starostu v Slovenskej republike

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Voľby sa nevykonali	1	4		1		10	1		3	8	2	5	30
Rovnosť hlasov	1	9				12	2			12	1		27
Nález Ústavného súdu		1	1				8	5		8			22
Hlasovanie obyvateľov obce		6	6	1	3	2	6	1	3	2	4	2	30
Vzdanie sa funkcie	13	6	18	21	7	8	25	5	17	7	19	16	143
Odmietnutie sľubu	1	1				1			1	1			3
Právoplatné odsúdenie za trestný čin	1		1			1	2		1	1	5	3	14
Úmrtie	16	4	10	10	7	5	7	6	8	6	7	5	71
Nezlučiteľnosť funkcie											1		1
	33	31	36	33	17	39	51	17	33	45	39	31	341

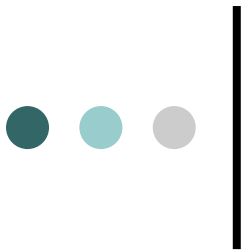
Faktory ovplyvňujúce účasť voličov:

- **Jednoduché a transparentné pravidlá hlasovania**
- **Politická súťaž – forma spôsob vedenia kampane**
- **Frekvencia volieb – únava voliča pri častých voľbách**
- **Vhodne vybraný volebný deň + dĺžka hlasovania**
- **V niektorých krajinách sa znižuje vek na 15 rokov za účelom zapojenia mladých ľudí do spravovania vecí verejných**
- **Formy hlasovania (poštou, elektronicky)**
- **Dôvera voliča v systém**

Návrh úpravy pravidiel v nových zákonoch

- Podmienky na vytváranie volebných okrskov a volebných obvodov sa síce nezmenili, ale pribudla povinnosť obce vytvárať podmienky pre voličov – bezbariérové prístupy,
- za zmienku stojí upozorniť na primeranosť vytváraných volebných okrskov (cca 1000 voličov) a volebných obvodov - počet poslancov určovať pomerne k počtu obyvateľov obce
- Povinnosť obce komunikovať s voličom elektronicky ak má obec na to vytvorené technické predpoklady
- Vytvorenie podmienok na kontrolu sčítavania hlasov občanmi – pozorovateľmi
- Upravila sa možnosť určiť začiatok hlasovania až dve hodiny pred zákonom stanoveným časom hlasovania (7,00 hod – 22,00 hod.)
- Oznamovanie o čase a mieste konania volieb do domácnosti
- Zjednotenie preukazovania totožnosti
- Právo voliča na nový hlasovací lístok v prípade ak svoj pokazí a povinnosť odkladať pokazené a nepoužité hlasovacie lístky do zapečatenej schránky

Navrhované pravidlá kontroly financovania politických strán a volebnej kampane

- Nezavislý kontrolný orgán na kontrolu financovania politických strán
- Zvýšenie transparentnosti financovania politických strán – dary na 100 eur iba prevodom na účet
- Oceňovanie darov do 2500 eur reprodukčnou obstarávacou cenou a nad 2500 eur znaleckým posudkom
- Kontrola financovania volebnej kampane a limity aj pre volených predstaviteľov územnej samosprávy
- Zavedenie sankcií za porušenie pravidiel vedenia volebnej kampane

Pokusy o zjednotenie volebného dňa Vykonať voľby do orgánov územnej v jeden deň

Plusy:

Možnosť ovplyvniť percento účasti voličov vo voľbách do VUC
Volič to bude považovať za ústretový krok

Mínusy:

- Potreba zvýšenia odmeny členom komisie z dôvodu významného predĺženia zasadania komisie (problém s obsadzovaním komisií je už teraz)
- Potreba zvýšenia počtu členov komisie z minimálneho počtu 5 asi na 7
- Riziko chybovosti z dôvodu únavy – až po sčítaní výsledkov za voľby do orgánov samosprávy obcí a odsúhlasení zápisníc je možné pristúpiť k sčítavaniu výsledkov za voľby do VUC – čo vychádza pokročilý čas (napr. výsledky za voľby do VUC boli spočítané na úrovni VUC okolo 3 – 4 tej hodine rannej)
- Nemožnosť spočítavať jedny aj druhé výsledky naraz z dôvodu, že zástupcovia PS budú chcieť byť pri sčítaní a v prípade nejasností, napr. rozporu platnosti hlasovacieho lístka, rozhoduje komisia
- V prípade, že kandidát vyhrá voľby predsedu VUC a primátora – musí si vybrať a z toho vyplývajú nové voľby

Deň všeobecných (parlamentných) volieb v krajinách EÚ

Belgicko	Nedeľa
Bulharsko	Nedeľa
Česko	Piatok , Sobota
Chorvátsko	Nedeľa
Cyprus	Nedeľa
Dánsko	Štvrtok
Estónsko	Nedeľa
Fínsko	Nedeľa
Francúzsko	Nedeľa
Grécko	Nedeľa
Holandsko	Streda
Írsko	Piatok
Litva	Nedeľa
Lotyšsko	Sobota
Luxembursko	Nedeľa
Maďarsko	Nedeľa
Malta	Sobota
Nemecko	Nedeľa
Poľsko	Nedeľa
Portugalsko	Nedeľa
Rakúsko	Nedeľa
Rumunsko	Nedeľa
Slovinsko	Nedeľa
Španielsko	Nedeľa
Švédsko	Nedeľa
Taliano	Nedeľa, Pondelok
Veľká Británia	Štvrtok

Pokusy o elektronické hlasovanie

Nemecko	Voľby do spolkového snemu 2002 - spolkový súd označil prístroje za nedostatočne zabezpečené
Veľká Británia	Testy rôznych typov hlasovania v rôznych voľbách - neúspešne
Holandsko	2007 - zrušenie certifikácie hlasovacích zariadení
Írsko	V roku 2009 zastavený projekt eelektronického hlasovania. Náklady 54,6 mil. - odpredaj zariadení
Škótsko	V roku 207 zlyhanie elektronického hlasovania - návrat k tradičnému hlasovaniu
Kanada	Pripravuje sa testovanie elektronického hlasovania po roku 2015 na úrovni federálnej Pokusy: v mestách Halifaxu, Nového Škótska, Ontária zatiaľ úspešne
Francúzsko	V roku 2006 hlasovali Francúzi žijúci v zahraničí elektronicky - vyčítaná im bola netransparentnosť a porušenie tajnosti voľby
Rakúsko	Neuvažuje o zavedení elektronického hlasovania
Španielsko	Neuvažuje o zavedení elektronického hlasovania
USA	Je potrebné doriešiť problémy na úseku technológií a bezpečnosti, ochrana tajnosti hlasovania, prevencia proti vniknutiu do systému a rovnaký prístup občanov k technológiám
Nórsko	V roku 2011 zrealizovalo projekt elektronického hlasovania v niekoľkých obciach, zatiaľ nie je vyhodnotený.

Švajčiarsko –

Existujú tri systémy elektronického hlasovania, ktoré spolupracujú a zároveň zvyšujú bezpečnosť hlasovania, pretože všetky tri naraz narušiť je obtiažne

- Geneva
- Neuchatel
- Zurich

Etapy a pomalý postup je odôvodnený nasledovne : bezpečnosť má prednosť pred rýchlosťou

Postupné ciele elektronickej komunikácie pri hlasovaní

- Možnosť hlasovať elektronickou cestou
- Možnosť voliť elektronickou cestou
- Možnosť podpisovať občianske iniciatívy a požiadavky na referendum elektronicke
- Možnosť podpisovať kandidátske listiny pre voľby do Národnej rady elektronicke

V súčasnosti má Švajčiarsko za sebou prvú etapu. Niektoré kantóny prešli do druhej etapy v roku 2011.

Etapy :

- ❑ 2000 spustenie projektu elektronického hlasovania
- ❑ 2002 vytvorenie právneho rámca pre elektronické hlasovanie
- ❑ 2004 prvé pokusy federálneho hlasovania
- ❑ 2008 simultánne pokusy všetkých troch systémov
- ❑ 2008 prvý krát hlasovanie zo zahraničia
- ❑ 2010 prvý pokus v 12 kantónoch, harmonizácia volebných registrov
- ❑ 2011 prvý pokus pre voľby do Národného zhromaždenia
- ❑ 2015 cieľ : voľby do Národného zhromaždenia umožniť pre väčšinu Švajčiarov v zahraničí

Kto môže hlasovať ?

- Prioritne Švajčiari žijúci v zahraničí (v štátoch EU, + Andorra, St. Marino, Monaco, severný cyprus a 45 krajín signatárov Wassenaarskej zmluvy
- Prioritne handicapovaní občania žijúci vo Švajčiarsku
- Maximálne 10% voličov

Estónsko

Estónsko je **prvá a jediná krajina**, ktorá zaviedla elektronické hlasovanie na národnej úrovni. Estónsko patrí k najrozvinutejším krajinám v EU pokiaľ ide o elektronizáciu spoločnosti a je na štvrtom mieste v EU pokiaľ ide o poskytovanie on-line služieb občanom.

Podľa Európskej komisie Estónsko patrí medzi 12 krajín EU, kde je najpoužívanejší Internet : **53% domácností vlastní počítač a 89% z nich je pripojených na internet.**

ETAPY:

- 2002** bol prijatý zákon o elektronickom podpise a zároveň ako v jedinej krajine bol zavedený elektronický občiansky preukaz so zaintegrovaným numerickým certifikátom. Používanie tohto občianskeho preukazu na identifikáciu z domova je podmienené vlastníctvom čítačky elektronického čipu. Tri roky boli naplánované na celkovú prípravu.
- 2005** hlasovanie vo voľbách do samosprávy obcí
- 2007** hlasovanie vo voľbách do národného parlamentu
- 2009** hlasovanie vo voľbách do Európskeho parlamentu.

System je založený na troch princípoch:

1.elektronický občiansky preukaz

2.možnosť meniť svoj hlas (nové hlasovanie) počíta sa iba posledný hlas

3.priorita tradičného hlasovania (pokiaľ volič hlasoval vo volebnej miestnosti na papierovom hlasovacom lístku, elektronické hlasy sa anulujú)

System musí zároveň spĺňať princípy:

Spočítanie hlasov bezpečné, spoľahlivé s jednoduchou kontrolou

systém musí byť jednoduchý pre voličov aj pre špecialistov, ktorí pristupujú k overovaniu

transparentnosť a zabezpečenie jedného hlasu pre voliča

hlasovacie lístky musia byť uniformné a chránené a volič musí mať vždy možnosť domôcť sa hlasovacieho práva

Hlasovanie elektronicky je možné 6 – 4 dni pred dňom voľby, teda pred dňom sčítania hlasov.

Počet hlasovaní je neobmedzený, platný je posledný hlas

Plusy:

- opatrenie proti kupovaniu hlasov, prípadne zasahovaniu do práva slobody voľby: mnohopočetné hlasovanie
- opatrenie proti sociálno-ekonomickým problémom a vzniku rozdielov : projekt „vidiek“ a program vzdelávania pre občanov, zavedenie počítačov do knižníc na vidieku

Mínusy:

- problémy pretrvávajú v používaní výlučne estónskeho jazyka – problém menšiny používajúcej ruský jazyk
- 80% obyvateľov má občiansky preukaz, ostatní nemôžu hlasovať elektronicky
- Potreba čítačky karty, ktorá stojí 20 eur, zaobstarat' si ju musí volič

R a d a E u r ó p y

ako medzinárodná organizácia európskych štátov, ktorej hlavným cieľom je ochrana ľudských práv a posilňovanie pluralitnej demokracie sa dlhodobo zaoberá zvyšovaní účasti občanov na miestnom verejnom živote a prijala niekoľko odporúčaní, rezolúcií a najmä hľadá za spolupráce zástupcov volených predstaviteľov členských krajín nástroje na motiváciu a zapojenie občanov do verejného života.

Projekt CLEAR (2008)

Can do – Majú kapacitu participovať (disponujú zdrojmi a vedomosťami)

Like to do – Majú chuť participovať

Enabled to – Umožňuje sa im – uľahčuje sa im účasť

Asked to – Sú mobilizovaní – vyzývaní participovať

Repsonded to - Existuje spätná väzba – názor občana bol vzatý do úvahy

Európsky týždeň miestnej demokracie

aktivita Rady Európy , ktorá bola zahájená v roku **2007**. Pripadá každoročne na týždeň okolo 15. októbra, na počesť Európskej charty miestnej samosprávy, ktorá bola otvorená na podpis **15. októbra 1985**.

- Podpora účasti občanov na miestnom verejnom živote
- Zvýšenie nielen kvantity ale aj kvality účasti občanov
- Zvýšiť dôveru občanov vo vzťahu k voleným predstaviteľom, organizáciám a inštitúciám povzbudzujúc ich k účasti na rozhodovacom procese samosprávy, ktorý by mal byť viac otvorený a transparentný
- Posilniť vzájomný pocit zodpovednosti medzi volenými predstaviteľmi a voličmi
- Napomôcť občanom, aby sa cítili aktívnymi a zodpovednými členmi spoločnosti
- Voliť – podieľať sa – zúčastňovať sa = právo a zároveň povinnosť

Ďakujem za pozornosť 😊